

Відгук
офіційного опонента на дисертацію
Мотузка Дмитра Федоровича
«Еволюція українського акордеонного мистецтва:
традиційні та сучасні аспекти»
на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань
02 Культура і мистецтво за спеціальністю 025 Музичне мистецтво

Автор дослідження взяв на себе відвагу доповнити доволі розпрацьовану тематику акордеонного мистецтва України. Як наукову новизну свого дослідження він вказав: «аналіз еволюції українського акордеонного мистецтва – від традиційних народних витоків до сучасних академічних та експериментальних форм виконавства;

- визначено та обґрунтовано специфіку української акордеонної школи;
- виявлено відмінності українських традицій акордеонного виконавства від європейських та визначено внесок вітчизняного акордеонного мистецтва у світову музичну культуру;
- обґрунтовано вплив цифрових технологій на розвиток сучасного акордеонного мистецтва в Україні,
- вперше проведено комплексне дослідження сучасних аспектів розвитку акордеонного мистецтва в Україні, включаючи: використання акордеона в електронній музиці та мультимедійних проєктах; джазові та імпровізаційні техніки в українському акордеонному виконавстві, а також інтеграцію інструменту в сучасні камерні, оркестрові й театральні постановки» [с. 12].

Автор є виконавцем-практиком, лауреатом міжнародних конкурсів, і, безумовно, патріотом свого інструменту. В процесі підготовки даних про історичні передумови виникнення та шляхи конструктивних вдосконалень акордеону він опрацював знаний корпус іншомовної літератури, що збагатило загальну картину вагомими тезами, іменами і етапами.

Перший розділ роботи «Історичні витoki європейського акордеонного мистецтва» присвячено історії виникнення і вдосконалення інструменту в країнах Європи, його конструктивних змін, провідних центрів інструментобудування. Аналізуючи історичний розвиток європейської акордеонної культури, було виокремлено ключові етапи її еволюції, що

дозволяє глибше усвідомити сучасний стан цього виду мистецтва як у глобальному, так і в національному контекстах. Окрема увага приділяється поширенню інструмента на українських територіях, та його соціокультурним функціям на шляху від аматорського до академічного.

Вітчизняне акордеонне виконавство пройшло кілька важливих етапів розвитку, що були зумовлені соціокультурними, освітніми та технічними чинниками. Вагому роль у його становленні відіграли регіональні школи, зокрема львівська, харківська, донецька (до 2014 року), одеська та київська. Протягом тривалого часу українське акордеонне мистецтво розвивалося переважно в межах народної та побутової музики. Лише у другій половині XX століття акордеон поступово увійшов до сфери академічного виконавства. Нині українські акордеоністи реалізують свій творчий потенціал у народному, естрадно-джазовому та академічному напрямках. Завдяки внеску видатних виконавців сформувалася національна акордеонна школа, яка нині успішно інтегрована у світовий музичний простір. Періодизація розвитку цього мистецтва дає змогу відстежити основні тенденції його еволюції та окреслити ключові чинники впливу, серед яких – педагогічні традиції, взаємодія з іншими мистецькими напрямами та вплив міжнародних процесів.

У Другому розділі дослідження «Акордеон у системі української професійної музичної освіти» здійснено всебічний аналіз розвитку регіональних шкіл акордеонного мистецтва в Україні, творчості провідних виконавців та композиторів, а також конкурсно-фестивального руху як важливого чинника популяризації та професійного зростання виконавців.

Діяльність регіональних шкіл – Київської, Харківської, Львівської, Одеської та (до 2014 року) Донецької – має вагоме значення для формування виконавської культури й педагогічних традицій. Кожна з них вирізняється унікальними методичними підходами, специфікою репертуару й виконавським стилем.

Творча діяльність таких митців, як М. Булда, М. Черепанин, Є. Черказова, П. Фенюк, В. Рунчак, А. Гайденко, Я. Олексів, О. Микитюк, В. Власов, В. Зубицький та ін., зробила вагомий внесок у розвиток українського акордеонно-

баянного мистецтва. У їхній творчості поєднуються народна тематика, новаторські техніки й сучасне звучання, що сприяє розширенню концертного репертуару та популяризації українського акордеона як в Україні, так і за її межами.

Конкурсно-фестивальний рух виконує ключову роль у підтримці молодих виконавців, підвищенні професійного рівня та налагодженні міжнародної творчої співпраці. Престижні конкурси й фестивалі сприяють інтеграції українського акордеонного мистецтва в світовий культурний простір, підтримують розвиток нових виконавських шкіл і сприяють обміну досвідом між музикантами, педагогами й композиторами.

З огляду на докладну розробленість тем композиторської творчості, педагогічних осередків, індивідуальних авторських шкіл, фестивально-конкурсного руху в українському музикознавстві, і його реальну нерозривність з історією баяну в українській педагогіці можливо варто було б скоротити до найістотнішого, докладно зосередившись на суто акордеонній специфіці і найважливіших інноваціях.

Третій розділ дисертації «Сучасні тенденції вітчизняного акордеонного виконавства» охоплює три генеральні аспекти, які автор визначає як «роль акордеону в українському естрадно-джазовому мистецтві, перспективи розвитку мистецтва гри на акордеоні в українському музичному мистецтві, а також можливість інтеграції українського акордеонного мистецтва у світовий культурний простір». Цей розділ містить найбільше новітньої інформації щодо конструктивно-тембральних змін інструментарію та і його функцій в суміжних видах мистецтва.

Яскраві постаті естрадно-джазового мистецтва першої половини ХХ століття – Б. Весоловський, Л. Яблонський, А. Кос-Анатольський та інші – заклали підґрунтя для розвитку цього напрямку та інтеграції в нього акордеонного виконавства. У той час як і джаз, і акордеон асоціювалися з легкою, розважальною музикою та вуличним музикуванням, уже в другій половині ХХ століття українські композитори та виконавці утвердили цей напрям як повноцінну і серйозну складову музичного мистецтва.

Естрадно-джазовий напрям досяг високого рівня професіоналізму, відкривши широкій аудиторії імена відомих акордеоністів та діячів популярного жанру: В. Власова, Я. Табачника, Р. Стахніва, Я. Олексіва, М. Гафича, Д. Мотузка, О. Микитюка, О. Скрипки, Ю. Тертичного, М. Черепанина, М. Булди, Ш. Зморки. Важливу роль відіграли також творчі колективи: джаз-кабаре О. Скрипки «Забава», гурти «Гайдамаки», «Українські Барви», «Freedom jazz», «Мандри» та інші, які сприяли популяризації акордеона у сучасному музичному просторі.

Підсумовуючи аналіз, висловлю зауваження щодо несення музичних фрагментів в основний текст роботи, а не в додатки, застарілої форми подання списку літератури, та побажання коректнішої вичитки тексту, уніфікації лапок, тире і дефісів, уваги до розділових знаків, вирівнювання тексту. Однак ці технічні недоліки не применшують новизни музикознавчого дослідження, яке має безсумнівну наукову цінність і збагачує музикознавство України.

Наукові статті вирішують проблематику дисертації в окремих аспектах згідно обраної теми.

Матеріали дослідження в достатній мірі апробовані в педагогічній та виконавській практиці дисертанта, на наукових конференціях.

Оцінюючи дисертаційне дослідження Мотузка Дмитра Федоровича, дозвольте висловити деякі зауваження, побажання, поставити дискусійні запитання:

1. Як зміни в соціокультурному середовищі України вплинули на розвиток виконавських традицій в акордеонному мистецтві протягом другої половини XX – початку XXI століть?
2. Яким чином міжнародна співпраця з композиторами, виконавцями та педагогами сприяє інтеграції українського акордеонного мистецтва у світовий музичний контекст?

Враховуючи актуальність і наукову новизну отриманих результатів дослідження, його теоретичну і практичну вагомість, вважаю, що дисертаційна робота Мотузка Дмитра Федоровича «Еволюція українського акордеонного мистецтва: традиційні та сучасні аспекти» є самостійним, завершеним

дослідженням, відповідає чинним вимогам п.п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами від 21 березня 2022 року № 341 та від 19 травня 2023 року № 502), а її автор, Мотузок Дмитро Федорович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 025 Музичне мистецтво.

Офіційний опонент:

кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри режисури та хореографії
факультету культури та мистецтв
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Руслан КУНДИС

